

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın *Adalet Bakanı Abdulhamit GÜL* tarafından Anayasanın 98' inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96' ncı ve 99' uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim.

Muazzez ORHAN IŞIK

Van Milletvekili

Türkiye cezaevlerinde, kapasite aşırı doluluk oranları, uzun süren yargılama süreçleri ve haksız tutuklamalar nedeniyle adaletsiz birçok uygulama yaşanmaktadır. Cezaevlerinde tutulan yüzbinlerce kişinin yaşam koşulları insan onuruna aykırı bir şekilde ulusal ve uluslar arası mevzuatın ihlaline neden olmaktadır. Türkiye'nin bir hukuk devleti olduğu ve kanuna aykırı işlemlerin olmayacağını görülmesi gereken yerlerden biri de yargılama süreçleri ve devamında infaz alanları olan cezaevleridir.

Öte yandan 7242 sayılı kanun ile İnfaz yasasında yapılan değişiklik kapsamında 2020 yılının sonunda bir yönetmelik çıkarılmıştır. "Gözlem ve sınıflandırma merkezleri ile hükümlülerin değerlendirilmesine dair yönetmelik" uygulamasında Cezaevi İdare ve Gözlem Kurullarının siyasi mahpuslara yönelik ayrımcılık yaptığına ilişkin iddialar gittikçe artan oranda kamuoyunun bilgisine yansımaktadır. Kanuna aykırı bir şekilde ceza ve infaz kararlarını etkileyen bu uygulama ile "kanunların geriye yürümezlik ilkesinin" ihlal edildiği, ayrımcılık yapıldığı, keyfi bir şekilde tahliyelerin engellendiği mahpusların avukatları ve ailelerince ifade edilmektedir. Binlerce mahpusun bu keyfi ve hukuk dışı uygulamaya maruz kalma riski altında olduğu bilinmelidir. Mükerrer yargılama, ceza ve infaz süreci olan bu uygulamanın adil bir şekilde dönüştürülmesi, gerekli yasal ve kurumsal değişikliklerin yapılması, başta hasta mahpuslar olmak üzere tahliye koşullarını taşıyan tüm mahpusların tahliye edilerek hak ihlallerinin önüne geçilmesi, mahpusların temel yurttaşlık haklarının ve özgürlüklerinin tanınması, korunması ve geliştirilmesi gerekmektedir. Disiplin cezası veya iyi halli olmama gerekçesi gösterilerek binlerce mahpus tahliye hakkından mahkum bırakılmaktadır. Sincan cezaevinde mahpus olan Hanım Yıldırım'ın ise disiplin cezası olmamasına ve iyi halli olmasına rağmen tahliye edilmemiştir. Bu vakada gerekçesiz bir şekilde tahliyesi engellenen mahpusun tüm hakları ihlal edilmektedir. Bu uygulama ile cezaevi idaresi ve gözlem kurullarının açıkça keyfi davrandığı görülmelidir. Gerekli önlemler alınmaz ise bu alanda daha büyük hukuksuzlukların da önünü açacaktır.

Ancak Sincan Kadın Kapalı Cezaevi'nde tutulan Hanım Yıldırım ve Jiyan Ateş, Rojdan Erez'in infaz hükümleri bitmesine rağmen "Cezaevi Gözlem Kurulu" kararı nedeniyle tahliye edilmediği avukatları ve ailelerince kamuoyuna yansıtılmıştır. Buna göre yasal cezaevi infaz süreleri bitmesine rağmen gelecek dönemde suç işleme olasılığı varsayılarak serbest bırakılmaları engellenmektedir. Cezaevi infaz süresi yasal olarak tamamlanmış hükümlü ve tutukluların cezaevinde kurul kararları ile tutulmaya devam etmesi evrensel hukuk ilkelerinin ve temel insan haklarının ihlalidir.

Bu bağlamda:

- 1) Türkiye cezaevlerinde 2021 yılında cezaevi infaz süreci dolmuş ve tahliye edilmesi gereken mahpus sayısı kaçtır? Bu kişilerden kaç tahliye edilmiştir? Bu kişilerden kaçının tahliyesi Cezaevi İdare ve Gözlem Kurulu kararıyla ertelenmiştir? Bu kişilerin yaş, cinsiyet ve engellilik durumları nedir? Bu kişiler içerisinde hasta mahpus ve ağır hasta mahpus olarak ifade edilen kişi sayısı kaçtır?
- 2) Türkiye’de Cezaevi İdare ve Gözlem Kurullarının kanunda açıkça suç sayılmayan ve bir yaptırım öngörülme fiil, tutum ve davranışları gerekçe göstererek tahliyeleri ertelemesinin hukuki ve yasal dayanakları var mıdır? Bu dayanaklar nelerdir?
- 3) Türkiye’de Cezaevi İdare ve Gözlem Kurulları kararlarıyla “Kanunsuz suç ve ceza olmaz” “Kanunlar aleyhe geriye yürümez” “Ayrımcılık yasaktır” gibi evrensel ceza ve infaz ilkelerinin ihlal edildiğine dair Bakanlığınızın yaptığı bir inceleme, araştırma veya soruşturma mevcut mudur?
- 4) İnfazının çoğunu yerine getirmiş ve yasa gereği tahliye edilmesi gereken mahpusların cezaevi yönetimi ve gözlem kurullarıyla kararıyla keyfi bir şekilde tahliye edilmemelerini önlemek amacıyla bakanlığınız bir girişim başlatacak mıdır?
- 5) Avrupa Cezaevi Kurallarının “özgürlüğünden yoksun bırakılan herkese, insan haklarının gerektirdiği gibi saygılı davranılmalıdır” ilkesi, kurul kararlarıyla “infazı yakılan ve tahliyesi ertelenen mahpuslar” hakkında neden uygulanmamaktadır?
- 6) Kurul kararıyla tahliyesi geciktirilen mahpuslar 5275 sayılı yasanın 16. Maddesinin hangi şartlarını yerine getirmemektedir? Bu şartları uymasına rağmen serbest bırakılmayan mahpus sayısı kaçtır?
- 7) Sincan Kadın Kapalı Cezaevi’nde tutulan Hanım Yıldırım ve Jiyan Ateş, Rojdan Erez’in yasal cezaevi infaz hüküm süresi bitmesine rağmen “Cezaevi Gözlem Kurulu” kararı nedeniyle tahliye edilmediği iddiaları hakkında bir inceleme başlatacak mısınız?
- 8) Hanım Yıldırım iyi halli olması, disiplin cezası olmamasına, gözlem kurulunca bir gerekçe sunulmamasına rağmen neden tahliye edilmemiştir?
- 9) Sincan Kadın Kapalı cezaevinde yasal infaz süresi tamamlanan Jiyan Ateş’in tahliye edilmeme gerekçeleri nelerdir?
- 10) Sincan Kadın Kapalı cezaevinde yasal infaz süresi tamamlanan Rojdan Erez’in tahliye edilmeme gerekçeleri nelerdir?